

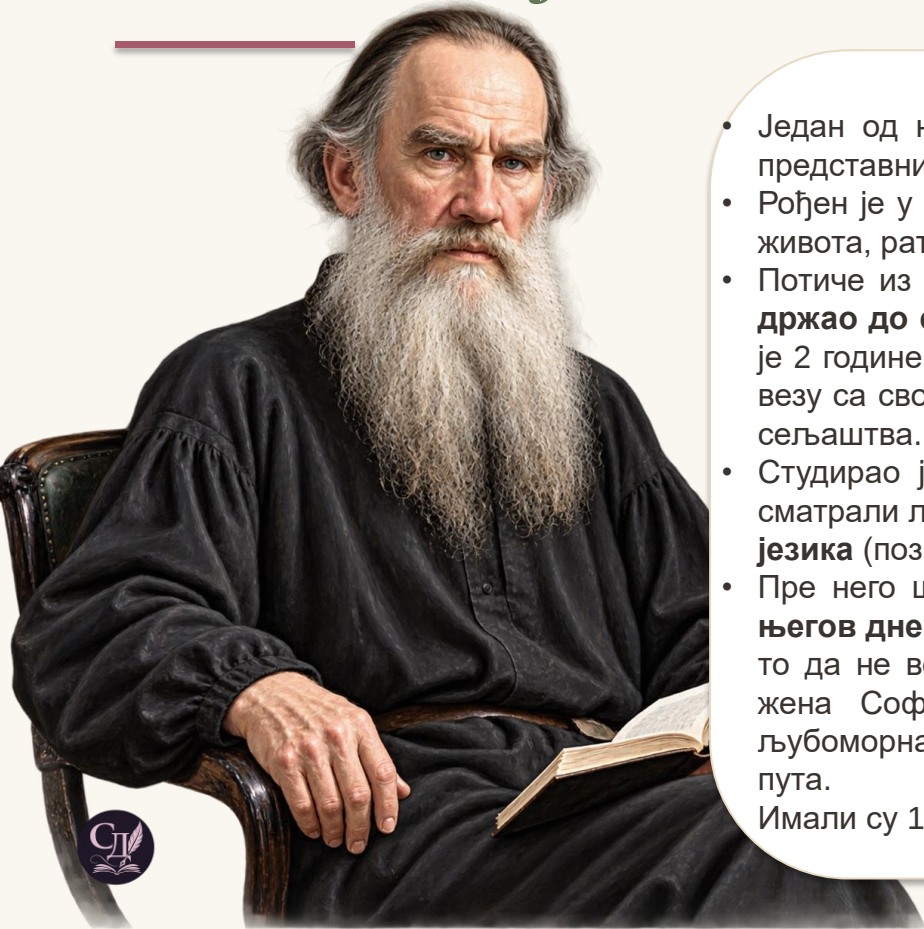
ЛАВ НИКОЛАЈЕВИЧ ТОЛСТОЈ

„АНА КАРЕЊИНА“

реализам • породица • љубав • друштво • смисао живота

Лав Николајевич Толстој (1828–1910)

- Један од најзначајнијих руских и светских писаца XIX века и велики представник реализма.
 - Рођен је у **Јасној Пољани**, у племићкој породици; искуства породичног живота, рата, села и руског друштва снажно су ушла у његову прозу.
 - Потиче из старе аристократске, грофовске породице, али **никада није држао до свог аристократског порекла**. Након смрти родитеља (имао је 2 године) бригу о њему су преузели баба и тетка. Касније је раскинуо везу са својом племићком класом и прелази на позицију патријархалног сељаштва.
 - Студирао је право и оријенталне језике, али није завршио јер су га сматрали лењим и неспособним. Касније ће **овладати са више страних језика** (позвавао је и српски језик)
 - Пре него што се венчао, **дао је својој будућој супрузи да прочита његов дневник** и тада је сазнала за његов буран сексуални живот, као и то да не верује у Бога. Само прво сазнање ју је погодило. Толстојева жена Софија Андрејевна се удала за њега, била је изузетно љубоморна, писала му је по диктату Рат и мир преписујући га неколико пута.
- Имали су 13 деце, али петоро је умрло у детињству

Лав Николајевич Толстој (1828–1910)

- Стекао је богатство захваљујући Ани Карењиној, а сав новац је давао локалним просјацима.
- Руска православна црква га је 1901. године изопштила као јеретика. 2001. године Толстојеви наследници су тражили да се тај акт укине, потом и 2010, али оба пута – безуспешно.
- Верује се да је Толстој умро од запаљења плућа у Астапову, на железничкој станици 1910. године, након што је усред зимске ноћи напустио дом. Дословце је побегао од своје жене, а на том путу га је пратила једна ћерка Татјана. Имао је 82 године.
- Данас има око 144 живих потомака Лава Толстоја.

Толстојево стваралаштво

- Ранија проза: „Детињство“, „Дечаштво“, „Младост“ — аутобиографски обојена проза о одрастању и самопосматрању.
- „Севастопољске приче“ — искуство рата и критички однос према романтизованој представи ратног јунаштва.
- „Рат и мир“ — историјски и породични роман широког захвата, о појединцу, историји, рату и миру.
- „Ана Карењина“ — породични и социјално-психолошки роман о љубави, браку, друштву и смислу живота.
- Познија дела, међу њима „Смрт Ивана Иљича“ и „Васкрсење“, још снажније истичу морална и духовна питања.

Толстој и реализам

По чему је Толстој реалистички писац?

✓ Приказује друштво и свакодневни живот уверљиво, али посебну пажњу посвећује унутрашњем животу ликова, њиховим противречностима и моралним изборима.

Да ли Толстој дели ликове једноставно на „добре“ и „лоше“?

✓ Не. Његови ликови су сложени, променљиви и често противречни; читалац је подстакнут да разуме њихове мотиве, а не само да им пресуди.

Био је руски писац сврстан у највеће руске реалисте тога доба.
Толстој и Достојевски су представници ВИСОКОГ РЕАЛИЗМА.

„Ана Карењина“ место романа у Толстојевом делу

- Роман је најпре објављиван у наставцима током **1870-их**, а затим као целина.
- У средишту нису само Ана и њена љубавна прича: роман обухвата више породица, друштвене кругове, град и село, јавни и приватни живот.
- Две велике линије — Ана и Вронски / Љевин и Кити — међусобно се осветљавају и воде ка различитим питањима љубави и смисла.

ТОЛСТОЈЕВИ ИЗВОРИ

Прототипска грађа – истинит догађај:

1872. Толстој је био очевидац несрећног догађаја, који је утврдио његову идеју о роману. Видео је Ану Степанову како се баца под воз. Ствара дело изнад личног догађаја, дело о историји породице, једног времена и друштвених кретања.

Прототип Вронског: Рајевски, погинуо код Алексинца у селу Андровац.

Дела са истом тематиком која претходе Ани Карењиној:

1. Мадам Бовари (Г. Флобер)
2. Дама с камелијама (А. Дима).

Толстојев узор – А. С. Пушкин.

*Anna
Karenina*

Књижевне одреднице

Одреди књижевни род и врсту, начин приповедања.

- Епоха: реализам.
- Књижевни род: епика.
- Књижевна врста: роман.

- Према тематици и поступку: породични, друштвени и социјално-психолошки роман.
- Приповедање је у трећем лицу, са честим приближавањем свести различитих ликова.

Време и простор романа

- Радња је смештена у Русију 70-их година XIX века.
- **Петроград** је пре свега простор Карењиновог службеног и друштвеног света и Анине изолације.
- **Москва** је важна за породице Облонски и Шчербацки, као и за почетак Анине и Вронскове приче.
- Љевиново имање и село отварају тему рада, природе, сељаштва и другачијег ритма живота.
- Део Анине и Вронскове приче одвија се и у иностранству (**Италија**).

Композиција романа

Из колико делова се састоји композиција „Ане Карењине“?
Роман има осам делова и велики број кратких глава.

Колико породица је представљено у делу? Како су оне представљене у композицији романа?

Радња се гради паралелним праћењем више породица и ликова.

Три породице представљају три различита модела брака и породичног живота, док се у роману издвајају два главна паралелна тока радње: Ана–Карењин–Вронски и Љевин–Кити.

*Anna
Karenina*

Наведи мото романа.

Моја је освета, ја ћу вратити.

Цитат из **Посланице апостола Павла Римљанима**

На освету, односну казну право има само Бог.

Павле се обраћа Римљанима који су узели нову веру, али су у души остали неморални и нечисти. Не враћајте зло за зло, јер је Господ рекао: Моја је освета, ја ћу вратити

Наведи прву реченицу у роману.
Шта она открива?

**Све срећне породице личе
једна на другу, свака несрећна
породица несрећна је на свој
начин.**

**Тема дела је брак и породица у
модерном друштву, човек у
сукобу са предрасудама и
законима свог времена.**

*Anna
Karenina*

АНА КАРЕЊИНА

Лав Николајевич Толстој

АЛЕКСЕЈ КАРЕЊИН

високи државни чиновник,
хладан, принципијелан, везан за чин,
углед и форму

син Серјожа
везан за мајку,
пати од породичних
сукоба

ПОРОДИЦА ОБЛОНСКИ

**СТЕПАН (СТИВА)
ОБЛОНСКИ**

лакомиан, шармантан,
склон авантурама,
неозбиљан

брак у кризи,
али се одржава
због деце

**ДАРИЈА (ДОЛИ)
ОБЛОНСКА**

добра, великодушна,
трпљива, опрашта мужу
његове преваре

АНА КАРЕЊИНА

лепа, интелигентна, страствена,
несрећна у браку, трага за љубављу
и смислом живота

рођака и блиска
пријатељица

страст, љубав,
али без будућности

АЛЕКСЕЈ ВРОНСКИ

млад официр, шармантан, страствен,
искрен у осећањима, неспособан за
духовну дубину и жртву

кћерка Ањушка
дете из ванбрачне везе,
Анина једина радост
и бол

ПОРОДИЦА ЉЕВИН

КОНСТАНТИН ЉЕВИН

земљопоседник, искрен,
трага за смислом живота,
духовном истином и Богом

љубав, разумевање,
духовна блискост

**ЕКАТЕРИНА (КИТИ)
ШЧЕРБАЦКА**

чиста, искрена, духовна,
проналази срећу у љубави,
породици и вери

ТРИ ЛИНИЈЕ – ТРИ МОДЕЛА ПОРОДИЦЕ И ЉУБАВИ

- АНА И ВРОНСКИ – страст без мира
- ОБЛОНСКИ – брак из навике
- ЉЕВИН И КИТИ – љубав као темељ
духовне и породичне среће

— брак

----- родбинске/пријатељске везе

↔ љубав/емоционална веза

страст/љубавна привлачност

ИСПРИЧАЈ УКРАТКО
ФАБУЛУ

РАЗВОЈ ФАБУЛЕ

Ана Каренина

Лав Николајевич
Толстој

1

Одлазак у Москву

Ана долази у Москву да помири Стиву и Доли.

На железничкој станици упознаје Вронског.

2

Бал

Вронски посвећује пажњу Ани уместо Кити.

Рађа се обострана привлачност.

3

Тајна веза

У Петрограду Ана и Вронски започињу љубавну везу.

Ана признаје Каренину неверство.

4

Заједнички живот

Ана напушта мужа и живи са Вронским.

Друштвена изолација, несигурност и љубомора све више нарушавају њихов однос.

5

Железничка станица

Анина унутрашња криза достиже врхунац.

Њена судбина се трагично завршава на железничкој станици.

*„Све срећне породице личе једна на другу,
свака несрећна породица несрећна је на свој начин.“*

Л. Н. Толстој

Ана Карењина — први утисак

Каква је Ана када је упознајемо?

✓ Делује природно, интелигентно, елегантно, топло и самоуверено. Оставља снажан утисак на околину и уме да успостави блискост.

Како је Кити доживљава?

✓ Са дивљењем и очараношћу; управо Китин поглед помаже да уочимо Анину привлачност, непосредност и живост.

Ана пре и после сусрета са Вронским

Како изгледа њен живот пре Вронског?

✓ Споља је уређен и друштвено сигуран, али је брак са Карењином емоционално хладан.

Шта сусрет са Вронским покреће?

✓ Буди снажну потребу за љубављу и личном срећом и мења начин на који Ана доживљава сопствени брак и дотадашњи живот.

*Anna
Karenina*

Анин унутрашњи сукоб

Између чега је Ана растрзана?

✓ Између љубави према Вронском, љубави према сину, породичних обавеза, потребе за личном слободом и друштвених норми.

Зашто је Серјожа кључан за разумевање Ане?

✓ Љубав према сину једно је од њених најдубљих осећања; одвојеност од њега појачава њену патњу и осећај губитка.

*Anna
Karenina*

Ана и друштво

Кључно питање: да ли је Ана само жртва друштва — или Толстој приказује и одговорност личног избора?

Да ли друштво осуђује само неверство?

✓ Не у истој мери код свих. Роман показује да се мушко неверство лакше толерише, док Ана трпи много тежу јавну осуду и изопштавање.

Како изолација делује на Ану?

✓ Сужава њен свет и чини је све зависнијом од Вронскове љубави; расту страх, несигурност и љубомора.

*Anna
Karenina*

Како се Ана мења?

Која је најважнија промена у њеном лику?

✓ Од друштвене, самоуверене и непосредне жене постаје све усамљенија, несигурнија и неповерљивија.

Зашто постаје љубоморна?

✓ Пошто је изгубила велики део претходног живота, Вронски постаје средиште њене емоционалне сигурности; страх од његовог губитка постаје све јачи.

*Anna
Karenina*

Бал — прва велика прекретница

Шта се на балу мења?

✓ Привлачност Ане и Вронског постаје видљива; Вронски пажњу усмерава ка Ани, а Кити схвата да су њена очекивања изневерена.

Зашто је Анина црна хаљина важан детаљ?

✓ Наглашава њену појаву и издваја је у сцени бала; Толстој преко спољашњег детаља гради утисак о личности и привлачности.

Коњска трка

Шта говори Вронском пре трке, а
шта мужу након трке?

Ана је рекла Вронском да је
трудна и да носи његово дете.
Ана признаје своју аферу мужу.
Карењин је замоли да прекину са
тим, да би се избегли даљи
трачеви, верујући да ће њихов
брак бити очуван.

Шта сцена трке открива о Ани?

✓ Њена реакција на Вронсов пад
показује да осећања више не може
да сакрије.

Шта се мења после трке?

✓ Сукоб између приватне страсти,
брака и друштвене форме постаје
отворенији; Ана Карењину признаје
да воли Вронског.

Како се зове кобила Вронског?
Фру-фру

Позориште — јавно понижење

Зашто Ана одлази у позориште?

✓ Покушава да се врати јавном животу и одбија да прихвати потпуну друштвену невидљивост.

Шта та сцена показује?

✓ Јавна реакција друштва открива Анину изопштеност и двоструке моралне стандарде средине.

Снови и железница

Какву улогу имају снови и предосећања? Шта она сања?

✓ Одражавају Анин страх и унутрашњу подељеност, а у композицији имају и функцију предсказања.

Зашто је железница један од кључних мотива?

✓ Повезује почетак Анине и Вронскове приче са трагичним исходом и постаје симбол опасности, немира и судбинске затворености.

Смрт

Последње речи пре бацања под ВОЗ...

Одбачена и изопштена тражи ослонац у Вронском, постаје љубоморна и посесивна, депресивна. Тек сад се јавља самоосуда и грижа савести, одлука да у смрти потражи искупљење. Осећа се поражено и сматра да је само нови трофеј Вронског, баца се под воз – тражи опроштај.

ГОСПОДЕ, ОПРОСТИ МИ СВЕ!

Алексеј Александрович Карењин

Како Карењин схвата брак?

✓ Као институцију повезану са дужношћу, редом, угледом и друштвеном формом; тешко изражава интимна осећања.

Да ли је он само негативан лик?

✓ Не. Његова крутост и хладноћа јесу важне, али Толстој показује и тренутке саосећања и праштања, што га чини сложеним ликом.

Ана и Карењин

АНА

- емоционалност и непосредност
- потреба за љубављу
- лична срећа и слобода
- све јачи унутрашњи немир

КАРЕЊИН

- разум и самоконтрола
- дужност и форма
- друштвени углед
- страх од скандала и нарушеног реда

Да ли је њихов брак пропао због Вронског или су пукотине постојале и раније?

*Anna
Karenina*

Алексеј Вронски

Какав је Вронски на почетку?

✓ Привлачан, самоуверен, друштвено успешан официр, навикнут на слободу и пажњу околине.

Да ли су његова осећања према Ани неискрена?

✓ Не треба их свести на пролазну игру: он прави значајне животне изборе због везе, али његове потребе за слободом и друштвеним животом остају другачије од Аниних.

Ана и Вронски — од страсти до кризе

Зашто се њихов однос мења?

✓ Почетну страст замењује свакодневица у којој Ана и Вронски немају исти положај: он задржава више друштвене слободе, док је она све изолованија.

Шта постаје главни проблем?

✓ Анина потреба за потпуном сигурношћу судара се са Вронсковом потребом за самосталношћу; страх од губитка љубави продубљује кризу.

Када и зашто ће и сам покушати самоубиство?

Покушава да изврши самоубиство због духовне надмоћи Алексејеве.

*Anna
Karenina*

Свет аристократије

Наведи имена две жене око које се окупљао високо друштво?

КНЕГИЊА БЕТСИ (петроградска богаташица, сестричина Вронског, Анина другарица)
И ГРОФИЦА ЛИДИЈА ИВАНОВНА (Вођа високог друштва, који укључије Карењина, а избегава принцезу Бетси)

ЧАЈАНКА КОД БЕТСИ ТВЕРСКЕ

Ту се сусрећу поново Ана и Вронски, а присутан је и Карењин. Карењин се враћа сам и ту је први вербални сукоб супружника.

Константин Дмитријевич Љевин

Зашто је Љевин толико важан у роману који носи Анино име?

✓ Његова линија отвара питања рада, породице, вере, смрти и смисла живота и представља други велики ток романа.

По чему се разликује од петроградског друштва?

✓ Више га привлаче непосредан живот, рад на имању и морална питања него друштвена форма и престиж.

Љевин и рад

Зашто Толстој толико простора посвећује раду на селу?

✓ Рад није само позадина: преко њега Љевин размишља о односу човека и заједнице, о стварном животу и вредности корисног деловања.

Шта Љевин тражи?

✓ Не само успешан брак, већ одговор на питање како живети смислено и морално.

*Anna
Karenina*

Кити Шчербацка

Каква је Кити на почетку романа?

✓ Млада, искрена и романтична; очекује Вронскову просидбу и због њега одбија Љевина.

Како се развија њен лик?

✓ После разочарања сазрева, постаје самосталнија и способнија за дубљи однос; њен брак са Љевином није идеализован, већ се гради кроз учење и прилагођавање.

*Anna
Karenina*

Ана и Кити — две женске судбине

АНА

- зрела жена и мајка
- емоционално незадовољан брак
- страст која руши постојећи поредак
- друштвена изолација

КИТИ

- млада девојка која сазрева
- разочарање у Вронског
- однос са Љевином гради постепено
- породица као простор развоја

Да ли Толстој једну јунакињу осуђује, а другу награђује — или је поређење сложеније?

*Anna
Karenina*

Стива Облонски

Зашто роман почиње његовим неверством?

✓ Криза породице Облонских одмах уводи главну тему романа — породичну несрећу, неверство, опраштање и друштвени морал.

Шта Стива открива о двоструком моралу?

✓ Његово неверство не доводи до друштвеног изопштавања какво трпи Ана; тим контрастом роман разоткрива различите критеријуме за мушкарца и жену.

*Anna
Karenina*

Доли Облонска

Како Доли доживљава брак?

✓ Као простор породичне одговорности, мајчинства, свакодневног рада и жртве, али и дубоког разочарања због Стивиног неверства.

Зашто је важна за тумачење Ане?

✓ Она разуме део Анине патње и омогућава да се женски положај, брак и избори сагледају из другачије перспективе.

*Anna
Karenina*

Три породице — три модела брака

ОБЛОНСКИ / КАРЕЊИНИ

- Облонски: неверство, навика, опстанак породице
- Карењини: форма без блискости, сукоб, распад
- оба брака откривају противречности друштвених норми

ЉЕВИН И КИТИ

- љубав није без неспоразума
- заједнички живот тражи одговорност
- породица се гради кроз сазревање
- није идеализована, али има могућност развоја

Повежите са првом реченицом романа о срећним и несрећним породицама.

*Anna
Karenina*

Друштво и двоструки морал

Кога друштво кажњава строже — Ану или мушкарце који чине сличне преступе?

✓ Ану. Толстој показује средину која много лакше толерише мушко неверство него женско нарушавање брачне и друштвене норме.

Да ли је критика друштва довољна да објасни Анину трагедију?

✓ Не у потпуности. Роман истовремено прати спољашњи притисак и Анину унутрашњу кризу, њене страхове, изборе и све суженији поглед на сопствени живот.

*Anna
Karenina*

Кључни мотиви и симболи

- **Железница** — сусрет, опасност, предосећање и трагични композициони оквир Анине приче.
- **Снови и предосећања** — унутрашњи страх и наговештај трагичног исхода.
- **Бал и позориште** — јавни простор у којем се приватна осећања сусрећу са погледом друштва.
- **Коњска трка** — сцена у којој се потиснута осећања више не могу сакрити.
- **Село и рад** — у Љевиновој линији простор трагања за непосредношћу, смислом и другачијим вредностима.

Ана и Љевин — два трагања за смислом

АНА

- тражи потпуност у љубави
- све изолованија од породице и друштва
- страх од губитка постаје доминантан
- њена перспектива се трагично сужава

ЉЕВИН

- тражи смисао у љубави, раду и вери
- породични живот га мења
- суочава се са смрћу и сумњом
- долази до могућности моралног ослободу

Зашто роман не завршава Анином смрћу?

Роман се из трагичне љубавне приче поново шири ка питању живота као целине — породици, раду, вери, одговорности и смислу.

Главне теме романа

- **Љубав и страст** — као покретач живота, али и извор несигурности када постану једини ослонац.
- **Брак и породица** — различити модели заједнице, од форме и навике до односа који се гради.
- **Појединац и друштво** — сукоб личне жеље са нормама, угледом и јавним судом.
- **Мајчинство и родитељство** — нарочито кроз Ану, Доли и породични живот Љевина и Кити.
- **Смисао живота** — најизразитије у Љевиновој линији, али важно и за целину романа.

Питања за критичко мишљење

Да ли је Ана пре свега кривац или жртва?

Да ли Вронски заиста разуме цену коју Ана плаћа?

Који брак у роману је „најуспешнији“ и по којим мерилима?

*Anna
Karenina*

Завршна систематизација

ЗА КРАЈ: Да ли бисте Ану осудили, оправдали или покушали да је разумете? Образложите.

- „Ана Карењина“ није само роман о прељуби и трагичној љубави.
- То је роман о породици, друштвеним нормама, двоструком моралу, мајчинству, раду, вери и смислу живота.
- Ана, Карењин и Вронски граде један велики ток; Љевин и Кити други.
- Облонски, Карењини и Љевин–Кити показују различите облике породичног живота.
- Толстој не даје једноставне пресуде: вредност романа је управо у психолошкој и моралној сложености ликова.

„Све срећне породице личе једна на другу...”

ПОРОДИЦА • ЛЈУБАВ • ИЗБОР • ОДГОВОРНОСТ • СМИСАО

Шта нам судбине Ане и Љевина говоре о томе шта човек тражи од живота — и шта се дешава када једна вредност постане цео његов свет?

*Anna
Karenina*